

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของครูและนักศึกษาวิทยาลัยครูทั้งในแขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของวิทยาลัยครูทั้งใน
2. บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน
3. มาตรฐานวิชาชีพครู
4. คุณลักษณะของครูมืออาชีพ
5. พฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ
6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ
7. ครูมืออาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537
8. บทบาทของครูตามแนวทางการศึกษาแห่งชาติลาว
9. คุณธรรมจริยธรรมของครู
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระของเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยครูทั้งใน

วิทยาลัยครูทั้งใน เป็นสถาบันการศึกษาสร้างครูชั้นสูงแห่งหนึ่ง ที่ขึ้นกับกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีหน้าที่ผลิตและอบรมครูชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาให้แก่สองแขวง คือ แขวงเชียงขวางและแขวงหัวพันตามความต้องการของท้องถิ่นและของสังคม ดังนั้น วิทยาลัยครูเปรียบเหมือนหัวใจหลักของกระบวนการผลิตครู การผลิตครูให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัญหาสำคัญครูที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูต้องมีความเพียบพร้อมทุกประการ เช่น ด้านบุคลิกภาพของความเป็นครู ด้านคุณสมบัติ ด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิควิธีการสอนและอื่น ๆ

1. วิสัยทัศน์ (Vision) การพัฒนาวิทยาลัยครูคงไย

“คนดี วิชาครูเก่ง เร่งพัฒนาดินแดนมิใช่ให้หนีลือชื่อ กล่าวสู่ยุคสมัย”

2. พันธกิจ (Mission) การพัฒนาวิทยาลัยครูคงไย

2.1 การส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.2 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชาชน ในการพึ่งตนเองสร้าง ความสมานฉันท์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุกด้าน

2.3 การพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

2.4 การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบป้องกัน และการรักษาความสงบ เรียบร้อยของบ้านเมือง รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

2.5 การส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

3. ท้องถิ่นจูงม่งหมายเพื่อการพัฒนาวิทยาลัยครูคงไย

3.1 เพื่อจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

3.2 เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและอนามัยที่ดีถ้วนหน้า

3.3 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชาชนทุกระดับอย่างทั่วถึง

3.4 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรมและตระหนักถึงการอนุรักษ์ ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.5 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

3.6 เพื่อดำเนินการให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

3.7 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการอย่างต่อเนื่อง

4. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่บริหารงานของวิทยาลัยครูคงไย

วิทยาลัยครูคงไยมีหน้าที่ผลิตครูและฝึกอบรมครูชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา ให้แก่สองแขวง คือ แขวงเชียงขวางและแขวงหัวพัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและของสังคม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 3 ท่าน มี 10 ห้องทำงาน 33 หน่วยงาน และ 73 ห้องเรียน คือ

4.1 ผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย

ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน รับผิดชอบชี้นำรวมงานทุกด้าน

รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน รับผิดชอบชี้นำงานวิชาการ

รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน รับผิดชอบชิ้นงานบริหาร

รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน รับผิดชอบชิ้นงานกิจการนักศึกษา

4.2 โรงเรียนประกอบด้วย 10 ห้องทำงาน คือ

ห้องจัดตั้ง	รับผิดชอบ บุคลากร
ห้องบริหาร	รับผิดชอบ อาคารสถานที่
ห้องวิชาการ	รับผิดชอบ การจัดการเรียนการสอน
ห้องพัฒนาครู	รับผิดชอบ พัฒนาบุคลากร
ห้องวัดประเมินผล	รับผิดชอบ การประเมินการเรียนการสอน
ห้องกิจการนักศึกษา	รับผิดชอบ กิจกรรมนักศึกษา
ห้องวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	รับผิดชอบ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
ห้องวิทยาศาสตร์สังคม	รับผิดชอบ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สังคม
ห้องครูประถม	รับผิดชอบ การเรียนการสอน ครูประถม
ห้องภาษาอังกฤษ	รับผิดชอบ การเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ

5. การพัฒนาการเรียนการสอนและวัฒนธรรมท้องถิ่น

วิทยาลัยครูคงใจมีแนวทางส่งเสริมการเรียนการสอนและวัฒนธรรม ผลิตรายสอนและฝึกอบรมครูชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาให้แก่สองแขวง คือ แขวงเชียงขวางและแขวงหัวพันตามวุฒิปัตถการศึกษาดังนี้

5.1 วุฒิศูชั้นกลาง สอนชั้นประถมศึกษา

ระบบ 8 + 3 หมายถึง ระบบที่รับเอานักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือครูที่เรียนจบวิชาเฉพาะชั้นต้นมาเรียนต่อที่วิทยาลัยครู 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปสอนชั้นประถมศึกษา

ระบบ 11 + 2 หมายถึง ระบบที่รับเอานักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือครูที่เรียนจบวิชาเฉพาะชั้นต้นมาเรียนต่อที่วิทยาลัยครู 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปสอนชั้นประถมศึกษา

5.2 วุฒิศูชั้นสูง สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ระบบ 11 + 3 หมายถึง ระบบที่รับเอานักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือครูที่เรียนจบวิชาเฉพาะชั้นกลาง มาเรียนต่อที่วิทยาลัยครู 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 วุฒิครูชั้นปริญญาตรี สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระบบ 11 + 5 หมายถึง ระบบที่รับเอานักเรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายมาเรียนต่อที่วิทยาลัยครู 5 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระบบ 11 + 3 + 2 หมายถึง ระบบที่รับเอานักเรียนหรือครูที่เรียนจบวุฒิครูชั้นสูงมาเรียนต่อที่วิทยาลัยครู 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน

ครู หมายถึง ผู้ทำการสอน อบรมนักเรียน ให้มีความรู้ ทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติ หลักการและแนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นความคิดเชิงปรัชญาที่กำหนดไว้ใน กฎหมายการศึกษาแห่งชาติลาว (2008, หน้า 4 – 5) การศึกษาแห่งชาติมีความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ยึดผู้เรียนเป็นหลัก มีแนวทางในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการลงมือปฏิบัติ ครูผู้สอนจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์และเลือกจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน ธรรมชาติวิชาและบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ชนาธิป พรกุล (2534, หน้า 50) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การเรียนรู้ที่เกิดความคิด การค้นคว้า การทดลอง การสรุป เป็นความรู้ในตัวของผู้เรียนเอง ผู้สอนจะมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผนจัดการชี้แนะและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงหมายถึง การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543, หน้า 21) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541, หน้า 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล แวดล้อม การสรุปความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติลาว แต่ปี ค.ศ. 2006 – 2015 (2006, หน้า 22 – 23) กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เป็นความพยายามในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด คือ การเป็น ผู้เก่ง ดีและมีความสุข โดยดำเนินการทุกวิถีทางที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการและสภาพชีวิตจริง

ของผู้เรียน เป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านผลการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้แล้ว ยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่าน ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาทิ เช่น

พระราชวรมนี (ประยูร รัชมะจิตโตมร) (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543, หน้า 4) บรรยายในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้ในพุทธศาสนาไว้ว่า “เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้” และควรต้องสร้างความใฝ่รู้ขึ้นในจิตใจของเด็กให้ได้ คือ ให้มีธรรมชาติ ความใฝ่รู้ แล กัดคู้กันยา ธรรมชาติ คือ ความใฝ่ทำ เด็กมีความสุขในการเรียนรู้ ครูสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็น สัมป ธิสสังเสวะ หมายความว่า ครูเป็นกัลยาณมิตร คือ เพื่อที่ดี มีเมตตา ให้ความรัก ให้ความอบอุ่นแก่ ผู้เรียน ครูอาจจะใช้วิธีเสริมแรงทางบวกให้มากขึ้น จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนเรียนรู้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

โกวิท ประวาลพุกษ์ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการประติรูปการเรียนรู้, 2543, หน้า 5) มีแนวคิดสู่การปฏิบัติการให้เกิดจริงว่า “การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หลังการเรียนรู้ต้องการ ให้ผู้เรียนมีรูปแบบการคิดบางอย่างและลงมือปฏิบัติได้ถูกต้องแม่นยำ ความรู้สึกชื่นชมยินดี อันเป็น การสร้างบุคลิกภาพที่ดี คุณธรรมและพัฒนาการรอบด้านของผู้เรียน ถ้าการศึกษาจัดได้ครบถ้วน ด้วยกระบวนการดังกล่าวมาแล้ว ผู้เรียนก็จะเป็นผู้คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง ลงมือปฏิบัติ ควบคุม ตนเอง ได้มีศักยภาพในการตัดสินใจและทำตนให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคมเป็นประจำ คิดและทำ เพื่อประโยชน์ของสังคม โดยส่วนรวมอันมีค่านิยมที่พึงประสงค์ของชาติสืบไป”

ทิสนา แชนณี (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการประติรูปการเรียนรู้, 2543, หน้า 5) มีแนวคิดว่า “การเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ ที่สุด กล่าวคือ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ข้อมูล คิดวิเคราะห์และสร้างความหมาย ความเข้าใจ ในสาระและกระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งลงมือปฏิบัติจัดกระทำและนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน”

สรุปได้ว่า แนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวทาง ที่มุ่งเน้นส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นที่ความสำคัญของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้จากการฝึก ปฏิบัติ การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบของตน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

กฎหมายการศึกษาแห่งชาติลาว (กรมจัดตั้งและพนักงาน, 2008, หน้า 27–28) ได้ประกาศเรื่อง มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ได้กำหนดลักษณะงานของราชการครูไว้ ดังนี้

1. ครุมีหน้าที่สอน ค้นคว้าวิทยาศาสตร์ พัฒนาหลักสูตรและบริการวิชาการแก่สังคม
2. สอนตามหลักสูตร ความรู้วิชาเฉพาะ หรือความชำนาญของตน
3. ติดตาม ตรวจตรา ติราคาและวัดผลผู้เรียนอย่างเป็นธรรม
4. ปฏิบัติระเบียบกฎหมาย ระเบียบวินัยของโรงเรียน ศูนย์และสถาบันการศึกษา
5. เป็นแบบอย่างที่ดี รักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของตน
6. ประพฤติต่อผู้เรียนอย่างเป็นธรรมนับถือและปกป้องศิษย์ผลประโยชน์อันชอบธรรม

ของผู้เรียน

7. พัฒนา นำใช้และปกป้องรักษาอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน
8. ได้รับการบำรุง ขกระดับความรู้ทางวิชาเฉพาะที่ตนสอนให้สูงขึ้น
9. ได้รับการปกป้องศิษย์ ผลประโยชน์และเกียรติศักดิ์ศรีของตน
10. ได้รับนโยบายตามระเบียบกฎหมาย
11. ปฏิบัติหน้าที่ตามการบรรจุ โยกย้าย มอบหมายขององค์กรอย่างเข้มงวด
12. ปกป้องรักษาความสงบ ความเป็นระเบียบของโรงเรียนและสังคม
13. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและสังคมจัดขึ้น
14. ปฏิบัติสิทธิตามระเบียบกฎหมาย

สายงานสอนลักษณะงานโดยทั่วไป ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การให้การศึกษา การอบรม การปกครองดูแล การให้คำแนะนำ การแนะแนวศึกษา การแนะแนวอาชีพและปัญหาต่าง ๆ การบริการแก่สังคม ในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ การทำนุบำรุงเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์ นิเทศ วัดผลประเมินผล เสนอแนะ การปรับปรุงหลักสูตร เรียบเรียงตำรา รวมถึงการใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อดีของการเน้นผู้เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสอนแบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการสอนครั้งเดิมทั่วไปที่เคยชินกัน โดยมีข้อดีดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตน เพราะผู้เรียนแต่ละคนต่างก็มีความคิดเห็น ประสบการณ์และความชำนาญด้านต่าง ๆ คิดควมด้วยกันทุกคน อาจมกน้อยต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญ ต่อผู้เรียนมาก ที่จะมีโอกาสร่วมแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2. ผู้เรียนมีโอกาใช้ประสบการณ์ที่เรียนมาก่อนแล้ว เพราะการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น กิจกรรมที่จัดลักษณะปลายเปิด จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการเติมรายละเอียดลงไป ดังนั้น กรอบแนวคิดอันเดียวกันอาจจะมีรายละเอียดแตกต่างหลากหลายวิธีเมื่อผู้คิดอยู่ต่างกลุ่มกันจะทำให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นได้อีก

3. ผู้เรียนให้ความสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมที่ครูมอบหมายและสนใจจะรู้ว่าตนจะต้องทำอะไรบ้าง เพราะไม่รู้ตัวล่วงหน้ามาก่อน

4. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่ม เพราะแต่ละคนมีพื้นฐานทางด้านเนื้อหาวิชาการหรือระดับภาษาต่างกัน ดังนั้น ในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะต้องตั้งใจฟังว่า เพื่อนพูดว่าอะไร ผู้เรียนสามารถช่วยสอนและแก้สิ่งที่ผิดให้กันได้ในการทำงานร่วมกัน นักเรียนสามารถดึงเอาความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ร่วมกันได้

5. นักเรียนมีความสามัคคีกันในกลุ่ม เพราะในการทำงานร่วมกันนี้ นักเรียนจะต้องช่วยกันทำ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย เพราะฉะนั้น นักเรียนจะต้องช่วยกันทำ ไม่ใช่แข่งขันกัน

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติลาว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2006, หน้า 11) ได้กำหนดไว้ว่า ต้องถือเอาการศึกษาเป็นงานใจกลาง การศึกษาของลาวต้อง มีลักษณะชาติ มีลักษณะวิทยาศาสตร์และติดพันกับ วัฒนธรรม ตัวจริงของท้องถิ่น อยากทำได้เช่นนั้น สิ่งที่จะต้องอย่างย่งครูผู้สอนทุก ๆ คนจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะต้องการให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งครูต้องมีบทบาท ดังนี้

บทบาทการเตรียมการประกอบด้วย

1. การศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่สอน เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ข้อมูลความรู้เพียงพอและชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า อ่านและการทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในประเด็นและเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งเตรียมข้อมูลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียนในความรู้และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือก ศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชาการต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑในโรงเรียน

ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อหนังสือ หรือสื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าตามกำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

3. การจัดทำแผนการสอน บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบทบาทในส่วนนี้ครูจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

4. การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะต้องใช้ สื่ออุปกรณ์ เอกสาร หนังสือและข้อมูล แหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมถึงห้องเรียน หรือสถานที่ใดบ้างในการจัดกิจกรรม เพื่อให้การเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จะจึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

5. การเตรียมการวัดและประเมินผล บทบาทในการเตรียมการอีกประการหนึ่ง คือ การเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัสดุ ให้ครอบคลุมทั้งในส่วน ของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Skill) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

บทบาทด้านการดำเนินการ

เป็นบทบาทขณะผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย

1. การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา (Helper and Advisor) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองรวมทั้งให้การเสริมแรงตามความเหมาะสม

3. การเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม (Active Participant) โดยมีส่วนร่วมขณะผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

4. การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) ตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม

5. การเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

6. การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานเป็นกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้แย้งแสดงความคิดเห็นด้วยท่วงทีนุ่มนวล ให้เกียรติและเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

บทบาทด้านการประเมินผล

เป็นบทบาทที่ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่า สามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้งและการจัดให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นการวัดจากสภาพจริง (Authentic Measurement) จากการปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นนอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541, หน้า 13 – 14)

มาตรฐานวิชาชีพครู

แนวทางการดำเนินงาน โดยเฉพาะการควบคุมและรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพ เป็นเรื่องที่จะต้องกำหนดให้มีการดำเนินงานครั้งแรกในวิชาชีพครู โดยกำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ

มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องนำมาตรฐานวิชาชีพเป็นหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพ ครูสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครูตาม พ.ร.บ.ครู พ.ศ. 2488 ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน กล่าวคือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539, หน้า 1 – 2)

1. มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน
3. มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน

มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดไว้ ดังนี้

1. วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา ที่สภานิติบัญญัติรับรองหรือ
2. วุฒิปริญญาตรีทางวิชาการ หรือวิชาชีพอื่นและได้ศึกษาวิชาการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพทางการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้
3. ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่สภานิติบัญญัติรับรองและผ่านการประเมินการปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์ที่สภานิติบัญญัติกำหนด

มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน

ได้แก่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สภานิติบัญญัติกำหนดประกอบด้วย 12 เกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐาน 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐาน 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
- มาตรฐาน 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- มาตรฐาน 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง
- มาตรฐาน 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐาน 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลลัพท์ที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐาน 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐาน 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐาน 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐาน 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐาน 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐาน 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน

ได้แก่ตามจรรยาบรรณครูที่สภานิติบัญญัติกำหนดไว้ ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจาและจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

6. ครูข่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูข่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา วัฒนธรรมลาว

มาตรฐานวิชาชีพครู

จะเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ ตามมาตรฐานวิชาชีพครูดังกล่าวข้างต้น

คุณลักษณะของครูมืออาชีพ

ความหมายของคำว่า “ครู” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่ปฏิบัติซึ่งคำว่า “ครู” มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า “ครุ” หรือมาจากภาษาสันสกฤตว่า “ครุ” ในความหมาย ที่คำนามหมายความว่า ผู้สั่งสอนศิษย์หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 168) นอกจากคำว่า “ครู” ยังได้มีผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

ทวิช เปล่งวิทยา (2522, หน้า 2) กล่าวว่า จากนิรุกติของคำว่าครุ หรือ ครู เกิดจากรากศัพท์สองคำ คือ คุ แปลว่ามีคุณ แปลว่าสว่าง จึงสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ไขความสว่างไปทำลายความมืดหรือผู้ทำลาย ความมืด เพื่อนำไปสู่ความสว่างหรือผู้ประหายความโง่ แล้วนำไปสู่ความฉลาด

ราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 168) กล่าวว่า คำว่า “ครู” มาจากรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า ครุ หรือ คุ แปลว่าเคารพ หน้า สูงหรือมาจากภาษาสันสกฤตว่า “ครุ” แปลว่า หน้าใหญ่ หากพิจารณาความหมายที่เป็นคำถาม จะแปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์และผู้สั่งสอน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2539, หน้า 3) อธิบายว่า ครู หมายถึงผู้ที่หนักด้วยงาน หนักด้วยบุญคุณ ผู้ที่ควรเคารพ ผู้ที่อบรมสั่งสอนศิษย์ หรือถ่ายทอดวิชาความรู้ ผู้ที่มีความหนักแน่น ผู้ที่ควรเคารพศิษย์และผู้สั่งสอน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 84) กล่าวว่า “ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งของรัฐ และเอกชน

พุทธทาสภิกขุ (2529, หน้า 92) ได้อธิบายความหมายของคำว่าครูไว้ว่า ในสมัยโบราณประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นเจ้าของคำ คำนี้ถือว่าเป็นคำสูงมาก “เป็นผู้เปิดประตูวิญญูญาณ” แล้วก็ทำให้เดินทางไปสู่คุณธรรมชั้นสูง เป็นเรื่องทางจิตใจโดยเฉพาะมิได้ หมายถึง เรื่องวัตถุหรือมารยาท หรือแม้แต่วิชาชีพจึงมีน้อยมาก ครูนั่นมักจะทำหน้าที่เป็นปุโรหิตของพระราชารหรืออารยชนซึ่งมีอำนาจวาสนา มีหน้าที่การงานอันใหญ่หลวง คำว่า “ครู” เราเรียกกันเพียงแต่ว่าเป็นผู้ควรเคารพหรือมีความหนักแน่นที่เป็นที่เชื่อถือเหนือศีรษะ เป็นเจ้าเหนือเหนือศีรษะทุกคน แต่เดี๋ยวนี้กลายมาเป็นผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่งก็ได้ จากคำอธิบายของท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกความหมายของครูออกได้เป็น 2 นัย คือ

1. ในสมัยโบราณ ครู อยู่ในฐานะผู้นำเป็นผู้เปิดประตูทางวิญญูญาณของศิษย์ ไปสู่คุณธรรมชั้นสูงและครูเป็นผู้ควรแก่การเคารพ เป็นผู้มี ความหนักแน่น เป็นเจ้าเหนือเหนือศีรษะทุกคน
2. ในปัจจุบันครูเป็นผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง

ในหนังสือพจนานุกรมศัพท์การศึกษาของ กู๊ด (Good, 1973, p. 586) ได้ให้ความหมายของครูว่า ครู (Teacher) ไว้ว่า

1. ครูคือบุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ในแนะ และจัดประสบการณ์ในการเรียนสำหรับนักเรียนหรือนักศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน
2. ครูคือบุคคลที่มีประสบการณ์ หรือการศึกษาดี หรือมีทั้งประสบการณ์และการศึกษาเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถทำให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาก้าวหน้าได้
3. ครูคือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันการฝึกหัดครูและการฝึกอบรมนั้น ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ โดยมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น
4. ครูคือบุคคลที่สั่งสอนและอบรมคนอื่น ๆ จากความหมายของคำว่า “ครู” ตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ครู คือ ผู้มีหน้าที่สั่งสอนศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน และเป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรมตามที่พึงปรารถนาของสังคม ปัจจุบันภาวะทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก บทบาทและการหน้าที่ของครูมีเพิ่มมากขึ้น ภาพพจน์ของครูเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บุคคลทั่วไปจึงมองครูในปัจจุบันนี้ว่า ครูมิใช่มีหน้าที่สอนแต่เพียงอย่างเดียว ครูมีหลายประเภท หลายบทบาท หลายหน้าที่

ความหมายของคำว่า “มืออาชีพ” ได้มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2532, หน้า 66 – 67) กล่าวว่า จุดสำคัญของครูมืออาชีพก็คือ การต้องรู้จักใช้เทคนิค และแนวคิดทางวิชาชีพมาปฏิบัติ ให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพการทำงานให้ได้ผลงานสูงสุดและดีที่สุดตามที่กำหนดไว้

สุรชัย ชินโย (2542, หน้า 28) กล่าวว่า มืออาชีพ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้และทฤษฎีในวิชาชีพ มีทักษะความสามารถเฉพาะทาง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตนในวิชาชีพและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ทองพูล บุญอึ้ง (2544) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับครูมืออาชีพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไว้ ดังนี้

1. ครูมืออาชีพต้องศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ผู้เรียน รู้ข้อมูลและปัญหาของผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม เพื่อกำหนดประสงค์ของการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
2. ครูมืออาชีพต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ห้องเรียน ผู้เรียน จัดทำและพัฒนาแผนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เหมาะสม ทันสมัย รู้วิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างมีความสุข จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม มีขั้นตอนและเป็นกระบวนการ ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ครูมืออาชีพต้องจัดทำสื่อการสอน และนวัตกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้น และบทเรียนเป็นที่น่าสนใจ สามารถมองเห็นช่องทางนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. ครูมืออาชีพต้องนำสื่อการสอนและนวัตกรรมการสอนไปทดลองใช้จริง โดยการสังเกตบันทึกผลที่เกิดขึ้น ทดสอบประเมินผลและสรุปผลที่เกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ
5. ครูมืออาชีพต้องรายงานผลการพัฒนาของผู้เรียนไปอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องใช้เทคนิคการวัดผลอย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา และจัดกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางวิชาชีพครูใหม่ได้ผลอย่างรวดเร็ว

พฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ

ครูมืออาชีพ เป็นครูที่สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงตามความต้องการของการพัฒนานักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับหลักสูตรมากขึ้นและด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้มีผู้ให้ข้อสังเกตหรือพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพไว้มากมาย ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2543, หน้า 25-26) กล่าวว่า พฤติกรรมของครูมีอาชีพในขณะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะเหนื่อยน้อยกว่าการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง เพราะไม่ต้องพูดมากหรือถ่ายทอดเนื้อหาเป็นเวลานาน ๆ แต่บทบาทของครูยังมีอีกมากและยังเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งขึ้นด้วย ดังนี้

1. ครูยังต้องทำงานหนักในการเตรียมการสอน
2. ครูยังต้องใช้ความสามารถและความพยายามอย่างมากในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสสร้างความรู้ให้ตนเอง
3. ครูต้องเตรียมข้อมูล คิดต่อแหล่งข้อมูลและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการที่จะให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้
4. ในขณะที่ผู้เรียนกำลังทำกิจกรรมอยู่ ครูจะต้องคอยสังเกตดูว่าสิ่งต่าง ๆ ดำเนินไปตามที่ควรจะเป็น หรือที่คาดหวังไว้ หรือไม่ เป็นไปตามที่คาด ครูต้องสามารถประเมินสถานการณ์ และตัดสินใจได้ว่าควรจะปรับหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้เรียนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้
5. ครูต้องเป็นคนช่างสังเกต รู้จักจัดประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ฯลฯ

โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2539) ได้กล่าวในการบรรยายพิเศษ เรื่องยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสรุปได้ ดังนี้

1. ในการเพิ่มประสิทธิภาพ หรือพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง ต้องมีหลักการ คือ การสร้างความเป็นเลิศ เป็นการตั้งจุดมุ่งหมายที่ท้าทายแล้วดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ยุทธศาสตร์ในการสร้างความเป็นเลิศ คือ การคิดค้นหา ทดลองใช้ วิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ผลที่ดีขึ้นกว่าเดิม เน้นวิธีการปฏิบัติที่เป็นหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ
 - 1.1 คิดให้เห็นภาพการดำเนินงานตลอดเวลา
 - 1.2 ลงมือปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น
2. แนวทางหนึ่งในการยกระดับ หรือเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การใช้เทคนิคการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ โดยเฉพาะที่สำคัญ โรงเรียนต้องมีการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ระดับโรงเรียน ซึ่งมีงานอยู่ 4 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 การอภิปรายถึงสิ่งที่มีผลกระทบกับโรงเรียน อิทธิพลต่าง ๆ แรงบีบต่าง ๆ
 - 2.2 การวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาชุมชน
 - 2.3 การศึกษาจุดเด่น จุดด้อยของโรงเรียน
 - 2.4 การวิเคราะห์หาความต้องการของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก, หน้า 11) กล่าวว่า
ครูมืออาชีพมักจะแสดงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้
2. ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. เขียนแผนการสอนและพัฒนาแผนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. จัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน ที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้บทเรียนได้เร็วขึ้นง่ายขึ้นและทำให้บทเรียนน่าสนใจ
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม
6. สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข รักอยากเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของตนเอง
7. วัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพที่แท้จริง เพื่อที่จะให้ความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน
8. เลือกใช้เทคนิคการวัดผลที่ถูกต้องเหมาะสม กับความสามารถที่ต้องการวัด
9. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนการสอน
10. บันทึกสะสมผลการประเมิน จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ตามแผนการสอนไว้ทุกครั้ง เพื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียนและเพื่อประเมินผลของภาคเรียน
11. นำผลประเมินไปปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
12. เลือกใช้เทคนิคการสอนซ่อม หรือเสริมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
13. นำเสนอผลการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ หมายถึง ความต้องการคุณลักษณะของครู ตามมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคม สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น อยู่เสมอ ตรงตามความต้องการพัฒนาของนักเรียน สอดคล้องกับหลักสูตร ด้วยเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1. คุณสมบัติส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะรวมของพฤติกรรมการปฏิบัติตนในสิ่งที่ดี มีคุณธรรม ประพฤติ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักและเมตตาศิษย์ รักและศรัทธาในวิชาชีพ ครุมีบุคลิกภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะค่านิยมและนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ มีความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการให้คำปรึกษา ในการเรียนและชีวิต มีทักษะในการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

1.1 การแสดงออก ประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

1.2 ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ท้องถิ่นหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ

1.3 ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

1.4 ค้นหา สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ตามสถานการณ์ของสังคม ทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครูและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรม ที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน สามารถพัฒนาแผนการสอนที่ออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน สามารถพัฒนาและออกแบบสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดและเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดผลถาวร มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนรู้แหล่งสืบค้นของข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลผลการสอนอย่างเป็นระบบ สามารถแสดงปัญหาความต้องการของนักเรียนแต่ละคน

2.1 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามของครูอย่างเต็มความสามารถ ในการค้นหากิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้แก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้สูงเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน

2.2 การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติ ให้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ การปรับปรุง หรือการสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการสอนทุกด้าน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.3 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องมีการผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงสื่อทุกประเภท ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุ วัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดผลถาวรแก่ผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และมีเหตุผล ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ โดยการใช้ปฏิบัติด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.5 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ หมายถึง การเก็บ รวบรวมข้อมูล ผลจากการปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ที่ได้จากการประเมินผล การเรียนการสอน ที่แสดงให้เห็นข้อบกพร่อง สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยใช้เทคนิค วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอน ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

3. ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน หมายถึง เต็มใจช่วยเหลือเพื่อนครู และชุมชน มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน ขกย่องชมเชย เพื่อนร่วมงานในสิ่งที่ควร ให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ ให้เพื่อนร่วมงานทราบในเรื่องที่ต้องรับผิดชอบ ฟังและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ให้ความเห็นช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในยามทุกข์ร้อน รับรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน เข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำปฏิบัติงาน โดยยึดถือ ประโยชน์ของส่วนรวม มีความพึงพอใจที่ผลงานของส่วนรวมบรรลุเป้าหมาย ยอมรับความรู้ ความสามารถของบุคคลในชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ครูมีอาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, คำนำ) กล่าวว่า คุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครู มีภารกิจสำคัญประการหนึ่ง คือ ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครูขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2537 จำนวน 11 มาตรฐาน และในที่นี้เพื่อศึกษาค้นคว้าได้แบ่งเป็นมาตรฐาน 11 ข้อ ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชนประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

เกณฑ์มาตรฐานนี้มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติและประเมินพฤติกรรม

ที่ปรารถนาของครูได้ เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้กำหนดขึ้นจากพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าเด็ก

ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ เลือกวิธีสอนให้เหมาะสม

กับพัฒนาการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ และเมื่อสอนไปแล้วครูสามารถตรวจสอบแก้ไข

ปรับปรุงและชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียนได้ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของพฤติกรรมใน

แต่ละด้านและแต่ละมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

พฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วยมาตรฐานที่ 8, 1, 2 และ 11 ดังนี้
มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

บรรจง จันทรสา (2522, หน้า 37 - 38) กล่าวว่าไว้ในลัทธิจิตนิยมว่า ครู คือ แม่พิมพ์ ยกให้
 ครูเป็นผู้อาวุโสและวุฒิภาวะสูงกว่าผู้เรียน ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวุฒิปัญญาและบุคลิกภาพ

สมบัติ มหารศ (2528, หน้า 170 - 173) กล่าวว่า ครูต้องมีคุณธรรม รู้จักควบคุมตนเอง
 รักษาวินัยแห่งตน วิจาร์ณตน คือ ต้องรู้ว่าตนเองอยู่ในลักษณะใด ควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร
 มีการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อสังคมและผู้อื่น กล้าแสดงออกและกระทำในทางที่ถูกที่ควร มีวัฒนธรรม
 ประจำตน เป็นแบบอย่างและเสียสละเพื่อศิษย์

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 17 - 18) กล่าวว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
 ที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและการปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย
 กิริยาวาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสมำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา
 และถือเป็นแบบอย่าง

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การประพฤติและ
 ปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสมำเสมอ ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

ระดับที่ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจาก

1. การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
2. การใช้วาจาสุภาพ
3. มีความประพฤติเรียบร้อย
4. มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
5. รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับที่ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง

ในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

1. การให้คำแนะนำ
2. การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
3. การแก้ไขข้อบกพร่อง
4. การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับที่ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตามแบบอย่าง
ที่เลือกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
3. เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
4. เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

สายหยุด จำปาทอง (2532, หน้า 24 – 25) แสดงทัศนะว่า ครูควรมีความเชื่อมั่นและ
ศรัทธาในอาชีพครู ศึกษาหาความรู้และปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความคิดเป็นของ
ตนเอง เพื่อประโยชน์ในการสอน การแสดงความคิดเห็นหรือให้ความรู้ใหม่ ๆ ต่อผู้เรียน
และสาธารณชน

สมบูรณ์ โพธิ์อะ (2337, หน้า 15 - 16) กล่าวว่า ครูต้องมีทักษะ มีความรู้ ความสามารถ
ในการจัดการเรียนการสอน ต้องเข้าใจหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรอย่างถ่องแท้
เปิดโอกาสให้ครูกับเพื่อนร่วมงานจากที่ต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวปฏิบัติตลอดจน
การได้รับความรู้และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญการ ควรให้ครูทุกคนได้รับการอบรม
ประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดเนื้อหาของการอบรมดำเนินการ
ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติและความต้องการของท้องถิ่น ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนา
คุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 1 – 2) กล่าวว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือ รายงานที่ปรากฏชัดเจน

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ หมายถึง การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ มีการเผยแพร่ความรู้และผลงาน ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ สามารถเสนอความรู้ใหม่กับผู้อื่นและสังคมได้

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2538, หน้า 38) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียน กิจกรรมเหล่านี้มีความสำคัญในการทำประโยชน์ให้กับ การพัฒนาเด็กโดยตรง การพัฒนากิจกรรมเหล่านี้เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของครู ผู้บริหารต้องสนใจ ความสามารถของครู เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวให้นำไปสู่การพัฒนาเด็กต่อไป

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 3 – 4) กล่าวว่า การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรักและหวังดี ต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน หมายถึง การเลือกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมความรู้และ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงผลจะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลในการพัฒนา

บุปผา คุมมานนท์ (2527, หน้า 184 – 186) กล่าวว่า บทบาทครูยุคใหม่ ต้องเข้าใจ สถานการณ์ของประเทศชาติและโลก ช่วยสร้างสรรค์สิ่งที่ดีต้องดำรงในสังคม มีบทบาททาง การเมือง สามารถชี้นำนักเรียนให้ทันสถานการณ์ แสวงหาและใช้วิถีแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด เข้าใจเป้าหมายการศึกษาและแนวคิดที่เคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ เพื่อนำไปปฏิบัติ ให้เกิดผล

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 25) กล่าวว่า การแสวงหาหรือใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา หมายถึง การค้นคว้า สังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของ

สังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การแสวงหาความรู้และข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การใช้ความพยายามในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้านไว้อย่างเป็นระบบและพร้อมจะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมอย่างเหมาะสม คุณสมบัติส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะรวมของครูมืออาชีพที่แสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติตนในสิ่งที่ดี มีคุณธรรม ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักและเมตตาศิษย์ รัก และศรัทธาในวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ทักษะ ค่านิยมและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม แก่ศิษย์ มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการให้คำปรึกษา ในด้านการเรียนและชีวิต มีทักษะในการค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

1. การแสดงออก ประพฤติ และปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยาอาการ และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง
2. ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ท้องถิ่น หรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ
3. ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก
4. ค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครูและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

พฤติกรรมด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย มาตรฐานที่ 3, 4, 5, 6, และ 7 ดังนี้

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

เยาพา เศรษฐ์ (2540, หน้า 13) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ คน โดยเน้นการพัฒนาความสามารถของส่วนบุคคล ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างน้อย 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์สำหรับเด็กปกติ ยุทธศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และยุทธศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความรู้สูงกว่าเกณฑ์ปกติ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 5 - 6) กล่าวว่า การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามของครูอย่างเต็มความสามารถ ในการค้นหากิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้สูงเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ทัศนีย์ สงวนศักดิ์ (2534, หน้า 14 - 17) ครูควรเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม และสถานการณ์ในชั้นเรียน พยายามสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและตัวเพื่อน เตรียมการสอน โดยการสร้างปัญหาให้ผู้เรียนคิด วินิจฉัย โดยตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ ร่วมเรียน ไปด้วยกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 7 - 8) กล่าวว่า การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้กิจกรรมในการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ การปรับปรุง หรือการสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ การสอนทุกด้าน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 57 - 58) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายและให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทุกประเภทและทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูได้จัดหาผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ

1. ลักษณะเนื้อหาวิชาของกลุ่มประสบการณ์
2. จุดประสงค์ของการเรียนรู้

3. ตัวผู้เรียน

4. สภาพท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 9 - 10) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องมีการผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงสื่อทุกประเภท ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

บรรจง จันทรสา (2522, หน้า 170 - 173) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องคอยเป็นผู้กระตุ้น ชี้แนะและปลุกให้ผู้เรียนตื่นขึ้นมาเพื่อให้เห็นตัวเอง ป้อนคำถามให้คิด เพื่อให้นักเรียนตื่นตัวและเกิดความสำนึกขึ้นมา โดยไม่ลืมหืมตัวเองไว้ในกรอบของสังคม

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 11 - 12) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการใช้ปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ก่อให้เกิดผลถาวรแก่ผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำแหล่งความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ โดยการปฏิบัติด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 13 - 15) กล่าวว่า การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติ การเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผลจากการปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ที่ได้จากการประเมินผล การเรียนการสอน ที่แสดงให้เห็นข้อบกพร่อง สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยใช้เทคนิค วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง

บทบาทของครูมืออาชีพ ที่มีความรู้ความเข้าใจ หลักการเนื้อหาสาระ ธรรมชาติวิชาและธรรมชาติของผู้เรียน มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดผลถาวรให้แก่ศิษย์ พัฒนานวัตกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการสร้างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง มีความสามารถในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียน ดังนี้

1. ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ
2. เลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอน ในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
3. ประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้
4. การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ในการแสวงหาความรู้ตามสภาพ ความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป
5. รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอน ให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมด้านความเป็นกัลยามิตรกับเพื่อนครู และชุมชนประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 9 และ 10 ดังนี้

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ชูศักดิ์ แส่นปัญญา (2536, หน้า 71 - 74) ได้เสนอวิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้ร่วมงานไว้ 10 ประการ คือ

1. มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน
2. หลีกเลี่ยงการนินทาเพื่อนร่วมงาน
3. อย่าขัดทอดความผิดให้เพื่อนร่วมงาน
4. ยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานในสิ่งที่ควร
5. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ
6. ให้เพื่อนร่วมงานได้ทราบในเรื่องที่เขารับผิดชอบ

7. ฟังและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานบ้างตามเหตุผล
8. หลีกเลี่ยงการทำตัวเหนือเพื่อนร่วมงาน
9. ให้ความเห็นนอกเหนือใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในยามทุกข์ร้อน
10. ออกไปพบปะกับเพื่อนร่วมงานบ้างตามสมควร

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 19 - 20) กล่าวว่า การร่วมมือกับผู้อื่น ในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมมือจากการกระทำนั้น

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การร่วมมือกับผู้อื่น ในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้งานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ประสบผลสำเร็จ

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

ชาญชัย อาจิณสมจาร (2538, หน้า 38) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมของชุมชน คือ องค์ประกอบ ที่สำคัญในการพัฒนาเด็ก ครูทุกคนนี้ถูกคาดหวังให้มีความคุ้นเคยกับชุมชนและทำงานร่วมกับ ชาวบ้านเพื่อปรับปรุงสภาพของโรงเรียนและชุมชน ในการทำหน้าที่รับผิดชอบดังกล่าว ครูควร แปลงงานของตัวเองและของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง โดยผ่านทางตัวเด็กในขณะที่อยู่ในโรงเรียน และอยู่ที่บ้าน ครูควรร่วมมืออย่างกระตือรือร้น ในการจัดองค์กรของชุมชนและเข้าร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ระหว่างครูผู้ปกครอง ทั้งเพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนให้ดีขึ้นควบคู่กันไป

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 21 - 23) กล่าวว่า การร่วมมือกับผู้ปกครอง อย่างสร้างสรรค์ชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชนและร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

จากแนวความคิดสรุปได้ว่า การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การให้ความสำคัญในการยอมรับความคิดเห็น การยอมรับความรู้ความสามารถของบุคคลในชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิด การยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนมีคุณภาพยิ่งขึ้น และ กัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน หมายถึง บทบาทของครูมืออาชีพที่ได้ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เต็มใจให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนครูและชุมชน สามารถวางแผนและ จัดการเวลาในการช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านแก่เพื่อนครูและชุมชน ได้อย่างเหมาะสม และด้วย ความเต็มใจ เพื่อให้งานต่าง ๆ ของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

บทบาทของครูตามแนวทางการศึกษาแห่งชาติลาว

ในการประกอบวิชาชีพครู นอกจากจะมีมาตรฐานวิชาชีพครูในการดำเนินงานแล้ว กระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติลาว ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ด้วย ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งมีดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รวมถึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
2. จัดสาระการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชนชาติ สังคมโลกรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมลาวและระบบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนลาว
 - 2.2 ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
 - 2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญา
 - 2.4 ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาลาวอย่างถูกต้อง
 - 2.5 ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
3. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา
5. จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
6. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

7. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและวิทยาการประเภทต่าง ๆ

8. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียน ตามศักยภาพ

9. จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

10. จัดทำสาระ ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

11. ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

12. พัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษา

13. พัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้มี ความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

14. ปฏิบัติงาน และประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครู โดยเน้นถึงการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียน การสอนของครูและผู้เรียน ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูมืออาชีพ ทุกคน เพื่อให้เข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ หรือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและให้ผู้เรียนสามารถ ช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน

การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และชุมชนตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วเป็นบทบาทของครู ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรหลักในการปฏิรูปการศึกษา สามารถดำเนินการได้โดยตลอดเวลา โดยไม่ต้องรอคำสั่ง หรือแนวทางจากกระทรวง หรือหน่วยงานต้นสังกัดแต่อย่างใด เนื่องจากสิ่งที่ปรากฏเป็นแนวทางจัดการศึกษาแห่งชาติ ล้วนแต่เป็นหลักวิชาครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูหรือครูมืออาชีพได้ศึกษาเล่าเรียนและฝึกอบรมแล้วทั้งสิ้น ถ้าครูได้เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเสียแต่บัดนี้ก็จะเป็นการเรียก “ความเป็นมืออาชีพ” ของครูกลับคืนมา คุณภาพและมาตรฐานการประกอบอาชีพของครูก็จะสูงขึ้น ทำให้ครูมีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณชนโดยทั่วกัน

คุณธรรมจริยธรรมของครู

คุณธรรมของครู (Teacher's Qualification) คุณสมบัติ หรือความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู ได้แก่ มีความยุติธรรม เสียสละรับฟังและเคารพเหตุผลผู้อื่น ตัดสินนักเรียนด้วยเหตุผลและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จริยธรรมของครู (Teacher's Ethics) การแสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน มีกิริยาจาสุภาพ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ประพฤติตนให้เหมาะสมกับโอกาสและเวลา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่งเสริมนักเรียนให้มีความเมตตา กรุณา อ่อนน้อม ซื่อสัตย์และสุภาพอ่อนโยน กล้าแสดงออกเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อนร่วมงาน และสถาบันมีความรู้ความสามารถในการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้จริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นสุข (อบรม สันทิบาล และกุลชลี กุลวิจิตร, 2524, หน้า 321 – 327)

คุณธรรม จริยธรรมของครู จริยธรรมเป้าหมายทั้งหมดมี 20 ประการ คือ

1. ครูต้องมีความขยันหมั่นเพียร
2. ครูต้องมีวินัยในตน
3. ครูต้องรู้จักปรับปรุงตนเอง
4. ครูต้องให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
5. ครูต้องบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน
6. ครูต้องเสียสละเพื่อสาธารณประโยชน์
7. ครูต้องรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
8. ครูต้องมีความกตัญญูกตเวที
9. ครูต้องไม่ประมาท
10. ครูต้องปฏิบัติต่อผู้อาวุโสในทางที่ดี
11. ครูต้องมีสัจจะ และแสดงความจริงใจ
12. ครูต้องมีความเมตตา กรุณา
13. ครูต้องมีความอดทน อดกลั้น
14. ครูต้องมีความซื่อสัตย์
15. ครูต้องมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา
16. ครูต้องมีการให้อภัย
17. ครูต้องประหยัด และอดออม
18. ครูต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
19. ครูต้องมีความรับผิดชอบ
20. ครูต้องจงรักภักดีต่อชาติ

จริยธรรมกับวิชาชีพครู

การพัฒนาจริยธรรมของคนในสังคม เป็นกระบวนการของการศึกษาและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นถัดไป เพื่อสร้างสรรค์ความผาสุก สงบสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของสังคม ในสมัยที่ประเทศยังไม่มีระบบโรงเรียนที่แน่นอนหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว ศาสนา แต่เมื่อประเทศมีระบบการศึกษาและระบบโรงเรียนเป็นหลักฐานแล้วหน้าที่นี้จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนก็ คือ จริยศึกษา เป็นการศึกษาที่จัดสร้างคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพ บุคลิกภาพ อุปนิสัยและพฤติกรรมเป็นคนดี มีศีลธรรมตามความต้องการของประเทศชาติ (ชาเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524, หน้า 16)

สังคมโดยทั่วไป ได้ตั้งความหวังในเรื่องพฤติกรรมและจริยธรรมของครูไว้สูงมากกว่าข้าราชการประเภทอื่นเนื่องจากครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนเพราะจะต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดี การที่ครูต้องเป็นคนดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนนั้น ควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรบ้างจึงจะเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใสและควรจะมีจริยธรรมอย่างไรบ้าง

จริยธรรมสำหรับอาชีพครู ซึ่งมักเรียกว่า “จรรยาบรรณ” ส่วนคุรุสภาได้สร้างเกณฑ์ความประพฤติและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูเรียกว่าจรรยาบรรณครู นอกจากนี้ข้าราชการครูต้องทำหน้าที่และปฏิบัติตนภายในขอบเขตของพระราชบัญญัติข้าราชการครู ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครู (สายหยุด จำปาทอง, 2532, หน้า 4) โดยคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539, หน้า 1 – 2) ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526 โดยพิจารณาเห็นว่าวินัยเป็นงานในหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู เพื่อให้สอดคล้องกับองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ที่มีจรรยาบรรณเป็นของตน จึงมีมติยกเลิกระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2536 และให้ใช้ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพครู โดยกำหนดให้ครูมีจรรยาบรรณดังต่อไปนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่บรรดช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์ โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาผลประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อพัฒนาการทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมลาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จารึก นนทวาสี (2524, หน้า 89 - 90) ศึกษาวิจัยเรื่อง เกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 72 คน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 78 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการสอน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของครูดีเด่นที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญมากที่สุด อันเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติในเรื่องการเรียนการสอนและการพัฒนานักเรียนด้านต่าง ๆ นั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูดีเด่นต้องตั้งใจสอน มีการเตรียมตัวล่วงหน้าและมีการค้นคว้าเพิ่มเติมและปรับปรุงการสอนของตนอยู่เสมอ
2. คุณลักษณะด้านวิชาการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูดีเด่นจะต้องมีความเข้าใจและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดี เช่น สามารถวัดและประเมินผลได้ตามหลักสูตร สามารถรับแนวความคิดใหม่ ๆ มาปรับปรุงการสอนและสามารถจัดหลักสูตรได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน
- คุณลักษณะด้านกิจการนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูดีเด่นควรเข้าใจวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจตัดสินความดีของนักเรียนด้วยเหตุผล รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์และบริการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูดีเด่นจะต้องมีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีศีลธรรมและความประพฤติที่ดี ต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. คุณลักษณะด้านธุรการและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ครูดีเด่นจะต้องเข้าใจระเบียบราชการได้ดี มีการปรับปรุงห้องเรียนให้สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยและให้มีสื่อการสอนตามความเหมาะสม

ชยารัตน์ กัญหา (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครู และชุมชน ด้านคุณสมบัติส่วนตัวและด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อุทุมพร โสภาคย์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตาพระยา ผลการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับค่อนข้างดีและผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ครูชายกับครูหญิง รวมทั้งครูที่มีประสบการณ์มากกับครูที่มีประสบการณ์น้อย มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน

จารุพัฒน์ หมั่นทำ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาพรวมเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยบรรณ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และด้านความรู้ และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ในทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนและครูผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนกับครูผู้สอนมีทัศนะที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายกลุ่มผู้บริหารการศึกษากับครูผู้สอนมีทัศนะที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ธัญญา ภูษ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามตำแหน่ง ผลการเปรียบเทียบพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไวท์ (White, 1998) ได้ศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกาจากครูใหญ่จำนวนร้อยละ 40 ของโรงเรียนที่ร่วมโครงการพบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูมีลักษณะ คือ 1) มีความมั่นใจสูง 2) มีความรู้ดี 3) มีประสบการณ์และมีทักษะความชำนาญ 4) มีทัศนคติที่ดี 5) มีความยินดีทางอาชีพการสอน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ดีควรจะต้องประกอบด้วย

1. มีความรู้ความสามารถในการสอน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน มีการเตรียมการสอน และใช้สื่อประกอบการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
2. มีความรู้กว้างขวางทางวิชาการ สนใจติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษา อยู่เสมอ นำวิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน
3. มีความสนใจในตัวนักเรียน ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาร่วมกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล
4. สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
5. มีความรู้และความศรัทธาในอาชีพครู มีความขยัน มีความซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น